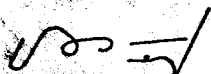

KAARLO KALLIONIEMI

PIKAKIRJOITUKSEN
ALKEET

TOINEN PAINOS

A handwritten signature in cursive script.

KUSTANNUSOSAKEYHTÖ OTAVA

Uva Hämäläinen.
1957.

**PIKAKIRJOITUKSEN
ALKEET**

KAARLO KALLIONIEMI

PIKAKIRJOITUKSEN
ALKEET

TOINEN PAINOS

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

F. Tilgmann Oy:n Kivipaino
Helsingissä 1934

Esipuhe.

Tämä kirjanen on syntynyt siitä ajatuksesta, että pikakirjoituksen oppimiselle on hyödyksi, jos oppiva verratien pääsee selville järjestelmän pääkohdista ja siten kykenee, ilokseen ja myös kehityksekseen, lukemaan lyhentämätöntä pikakirjoitusta. Olen pitänyt erikoisesti kouluopetusta silmällä ja laatinut oppaani niin, että järjestelmän pakkolyhennysosa ehdittäisiin läpikäydä ensimmäisen lukukauden kuluessa. Seuraavat lukukaudet olisi sitten käytettävä tietojen tarkistamiseen ja laajentamiseen. Kirjani tarkoitus on luonnollisesti pakottanut huomattavasti rajoittamaan esimerkkien määrää. Esimerkit olen esittänyt läksyissä ainoastaan pikakirjoituksella, jotta merkit kävisivät silmälle tutummiksi ja pikakirjoitustekstin lukeminen varmistuisi, mutta mikään ei tietysti estä niitä ensin harjoittelemasta kirjan lopussa olevan harjoitusten kurrenttitekstin mukaan.

Pikakirjoitustekstin on piirtänyt arkkitehti Arvo Hänen.

Kivimaalla, elokuussa 1926.

Kaarlo Kallioniemi.

Toisen painoksen esipuhe.

Tämä toinen painos esiintyy vähän isompikokoisena kuin ensimmäinen. Kokoa on laajennettu, jotta pikakirjoitusmerkit voisivat olla suuremmat ja selvemmat. Kun edellistä painosta painettaessa osoittautui melkeinpä mahdottomaksi saada kliseitä käyttämällä aikaan täysin tarkka pikakirjoitusteksti, on kirja nyt painettu kivipainossa.

Asiallisesti tämä painos eroaa varsinaisesti ainoastaan siinä, että olen lisännyt joukon harjoitusesimerkkejä. Kun olin ajatellut oppikirjani ainoastaan pohjaksi, jolta lähtien kukin sitten täydentäisi tietojaan ja taitoaan täydellisemmästä oppikirjasta, supistin esimerkkien luvun hyvin pieneksi. Nyt on kuitenkin oppikirjani monessa tapauksessa jäänyt järjestelmän oppimisen ainoaksi perustaksi, toiset ovat käyttäneet sitä myös kertauskirjana. Ja kun minua on kehoitettu lisäämään esimerkkejä, olen sen nyt tehnyt. Voihan siitä olla sekin etu, että opettaja saattaa niitä käyttää, joko kokonaisuudessaan tai valiten, oppilaitten kotitehtäviksi, erittäinkin kurssia kerrattaessa. Silloin myös opiskelijat jo osaavat kirjoittaa niiden henkilöiden nimet, joiden mieltä olen valinnut. Vaikeimmat näistä nimistä voivat huoleti jäädä pikakirjoitukseen siirtämättäkin.

Muuten on kirja jotakuinkin ennallaan. Muutoksista mainitsen, että *jompikumpi* sanan merkintää olen muuttanut ja että olen lieventänyt sääntöä *i:n* osoittamisesta kuvaanollisesti. Uusi on läksyssä VI oleva kaava, joka havainnollistuttaa vokaalien ja diftongien merkintää.

Helsingissä, syyskuulla 1934.

Kaarlo Kallioniemi.

Opastukseksi.

Pikakirjoitusjärjestelmämme perustuu baijerilaisen hallintovirkamiehen Frans Xaver Gabelsbergerin (1789—1849) muodostamaan järjestelmään. Hänen pääteoksensa »*Anleitung zur deutschen Redezeichenkunst oder Stenographie*», laaja, 548 suurikokoista sivua käsittävä esitys, ilmestyi v. 1834, mutta oli Gabelsberger jo vuodesta 1819 käyttänyt järjestelmäänsä Baijerin valtiopäivillä.

Suomen kieleen sovitti tämän järjestelmän tohtori L. Neovius-Nevanlinna (1850—1916). Talonpoikaisääty oli vuoden 1872 valtiopäivillä päättänyt esittää hallitsijalle, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin suomenkielisen pikakirjoituksen aikaansaamiseksi — ruotsin kieleen oli Gabelsbergerin järjestelmä meillä hallituksen toimenpiteestä sovittettu jo kymmenisen vuotta aikaisemmin. Senaatti julistikin sitten kilpailun tässä tarkoituksessa. Ainoa, joka kilpailuajan kuluessa (1874) jätti ehdotuksensa palkittavaksi, oli tohtori Nevanlinna. Samoihin aikoihin oli pikakirjoituksen sovittanut suomen kieleen myös tohtori Wilhelm Fabritius saksalaisen Wilh. Stolzen järjestelmän pohjalla, ja käytettiinkin hänen järjestelmäänsä vähässä määrin, mutta se syrjäytyi kuitenkin pian ja N:n järjestelmä jäi meillä ainoaksi.

Gabelsbergerin järjestelmä kuuluu n. s. *graafisiin* järjestelmiin, s. o. sellaisiin, joissa aakkoset on muodostettu tavallisen eli kurrenttikirjoituksen merkkien osasista. Täten on käsi jo ennestään tottunut kirjoittamaan niitä viivoja ja kaaria, jotka pikakirjaimissa esiintyvät, ja myös käyttämään sitä kaltevuutta, johonka pikakirjoituskin on kirjoitettava.

Pikakirjoituksessa on pidettävä tarkempaa huolta kuin kurrenttikirjoituksessa siitä, että merkit tulevat täsmälleen oikean muotoisiksi ja oikean pituisiksi sekä myös oikealle kohdalleen. Senvuoksi on pikakirjoituksen opiskeluun ryhtyvän hankittava erikoinen pikakirjoitusvihko, jossa on viivattuna neljä riviä: *ala-*, *kanta-*, *ylä-* ja *ylin* rivi. Kirjoituksen varsinainen paikka on kantarivi. Kantarivin ja ylärivin välistä korkeutta nimitetään *asteeksi*. Merkit, jotka ovat tämän välin korkuisia, ovat *keskikokoisia*. Sitäpaitsi on myös *pieniä* merkkejä (noin 1/2 astetta ja siitäkin matalampia) ja *suuria* (2 1/4 astetta).

Erikoisia isoja alkukirjaimia ei käytetä. Piste osoitetaan pienellä vaakasuoralla viivalla.

Pikakirjoituskynän tulee olla luistava, ei liian kova, mutta ei myöskään liian pehmeä, sekä myös tarpeeksi pitkä, niin että se rauhassa lepää peukalon ja etusormen välissä.

Hyötyäkseen pikakirjoituksen opiskelustaan on opiskelijan harjoitettava jokainen läksy perusteellisesti. Kaikki laiminlyömiset kostautuvat pahasti. Alussa uhrattu aika ja vaiva sensijaan korvautuvat moninkertaisesti.

I.

Konsonanttimerkit.

a) Keskikokoiset:

.....
j h p v m t

b) Pienet:

.....
k r s n l d

a, aa.

Kun *a*-äänne on kielemme yleisimmin esiintyvä vokaali-äänne, on sille valittu kaikkein lyhyin merkitsemistapa: *a*:ta ei yleensä merkitä ollenkaan, vaan luetaan se ilman muuta jokaisen konsonanttimerkin jälkeen (esimerkki 1 on siis luettava *ja*). Konsonanttimerkit, joiden välillä on *a*-äänne, kirjoitetaan likelle toisiaan (2 *paha*).

Jos sanan lopussa konsonantin jälkeen ei ole luettava *a*:ta, voidaan käyttää heittomerkkiä, mutta tavallisesti ei *a*:n poissaoloa millään tavoin ilmaista, kun suomalainen ilmankin osaa sanan lukea (3 *ratas*).

aa:ta osoitetaan vahventamalla merkkiä (4 *maa*, 5 *kaava*).

.....
1 2 3 4 5

Huomautuksia:

1) Jos *e* on ensimmäisenä äänteenä ja seuraava konsonantti alkaa ylhäältä, aletaan *e:n* merkki ylempää (4 *evä*¹).

2) Jos *e:n*, *ee:n* tai *ie:n* jälkeinen merkki alkaa ylhäältä, suuntautuvat nämä viivat heti tuon konsonanttimerkin yläpähän ja saavat siten pystymmän suunnan (5 *seppä*, 6 *niemelle*).

3) *t*₂-merkin edellä olevaa *e*-äännettä ei yleensä osoiteta. Jos kuitenkin selvyuden vuoksi sen tahtoisi tehdä, kirjoitetaan silloin *e-* ja *ee*-viivat irrallisesti *t*₂-merkin edelle (7 *meret*, 8 *veneet*). *ie* merkitään näissä tapauksissa (9 *tiet*).

e, ee, ie, t, te, et, tte

1 2 3 4 5 6 7 8 9

ää, eu, äy.

ää:tä osoitetaan vahventamalla *e*:llistä konsonantti-merkkiä (1 *pää*, 2 *säätyä*).

eu osoitetaan alennetulla *ee*-merkillä (3 *reuna*).

äy samoin kuin *eu*, mutta lisäksi vahventamalla merkkiä (4 *käydä*).

ee, ee, äy, äy

1 2 3 4

Harj. 5. *o, e, h, n, re, ee, ee, p,*
o, e, ee, ee, ee, ee, ee, ee,
ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee, ee,

¹ Vokaalisoinnun nojalla merkitään *ä*-äännettä, sekä lyhyttä että pitkää, muissa paitsi ensimmäisessä tavussa tavallisesti kuten *a*-äännettä.

IV.

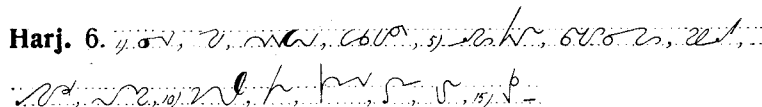
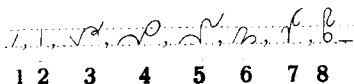
i, ii.

i:n merkinä on kirjoituksen tavalliseen suuntaan, ii:n pystysuoraan alhaalta ylöspäin kohoutuva viiva (1, 2).

H u o m a a : i:n jälkeinen merkki on koroitettava noin 2/3 astetta, ii:n vähän enemmän (3 rikki, 4 kissa, 5 kiinni).

i:n ollessa sanan ensimmäisenä äänteenä ei koroitusta tapahdu, jos i ilmankin selvästi esiintyy (6 *ihan*).

ii vaatii toisinaan vetämään konsonanttimerkitkin pystyyn (7 *hiiva*, 8 *siima*).

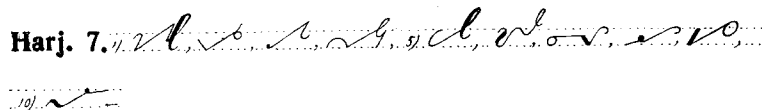
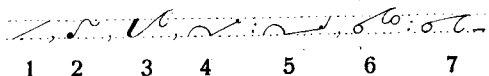
ei, ai, äi.

ei on kantariviltä yläriville ulottuva loiva viiva (1 *ei*).

ai osoitetaan vahventamalla i:llistä merkkiä (2 *laina*).

äi osoitetaan vahventamalla ei:llistä merkkiä (3 *päivä*).

H u o m a a : ei:n jälkeen on merkki aina koroitettu, mutta ie:n jälkeen koroitamatta (4 *keila*: 5 *kieli*, 6 *seiväs*: 7 *sievä*).

Poikkeuksia i-merkin liittämisessä.

di, -ti, -tti, sti ja vi osoitetaan suipennetuin merkein (1 *di*, 2 *-ti*, 3 *-tti*, 4 *sti*, 5 *vi*); -tii, -ttii ja stii kirjoittamalla

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Harj. 10.

 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

VI.

uo, yö.

uo (yö) merkitään alentamalla *o*:ta (*ö*:tä) tahi konsonanttimerkkiä, johon *o* (*ö*) on sulatettu: 1 *uo*, 2 *yö*, 3 *huo*, 4 *hyö*, 5 *juo*, 6 *kuo*¹, 7 *kyö*¹, 8 *lyö*, 9 *myö*, 10 *nuo*, 11 *ruo*, 12 *suo*, 13 *tuo*, 14 *työ*, 15 *vu*.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Harj. 11.

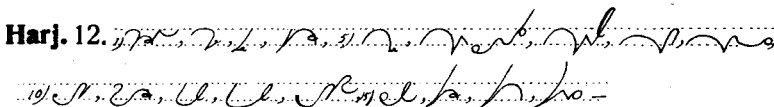
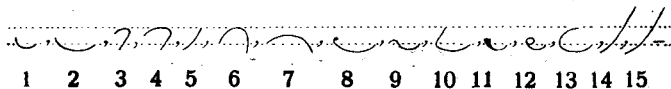
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

ou, öy.

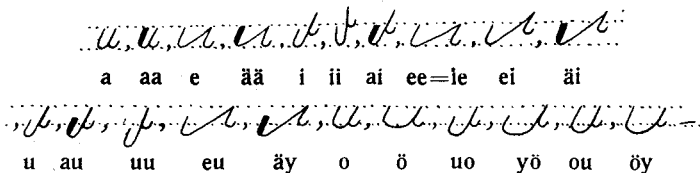
Erotukseksi *uo*-diftongista menetellään **ou**:ta (**öy**:tä) merkitessä siten, että — vastoin *u*:n säännöllistä merkitsemistapaa — *o* (*ö*) tahi konsonantti, johon *o* (*ö*) on sulatettu, aletaan oikealta paikalta ja vasta sitten johdetaan kantarivin alle. 1 *ou*, 2 *öy*, 3 *hou*, 4 *höy*, 5 *jou*, 6 *kou*, 7 *köy*, 8, *löy*, 9 *nou*, 10 *pöy*, 11 *rou*, 12 *sou*, 13 *vöy*.

Poikkeus: **tou**, **töy** sanan alussa muodostetaan samannumukaisesti kuin *jou*: 14 *tou*, 15 *töy*.

¹ Poikkeuksellisesti kokonaan kantarivin alla.

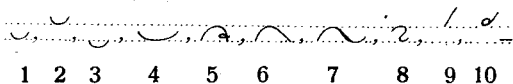

Eräiden vokaalien ja diftongien merkitsemisen yleiskaava.

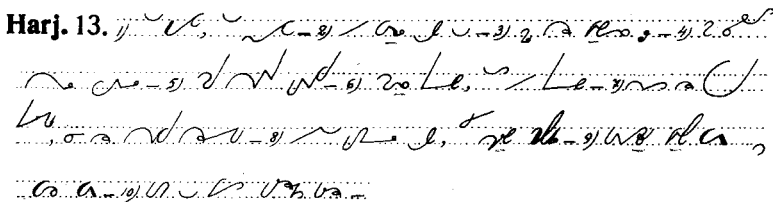

Siigelejä.

1 on, 2 toinen, 3 puoli, 4 myös, 5 koko, 6 korkea, 7 korko,
8 oma, 9 tehdä, 10 jos.

Opi seuraavasta harjoituksesta konsonanttiyhtymät rk,
rt, ns, lt, mp, rst, ks, lk.

VII.

a-, ä-, u- ja y-äänteiden erikoismerkit.

Näiden äänteiden erikoismerkkien käyttö tulee kysymykseen aina sanan alussa ja vokaaliyhtymissä (=kun kaksi

vokaalia seuraa toisiaan muodostamatta diftongia) sekä lisäksi erinäisissä muissa tapauksissa.

a aa ä ää u uu y yy

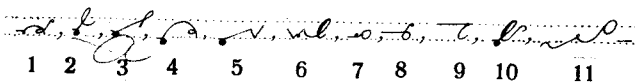
a- ja ä-merkit.

1 äkkiä, 2 aito, 3 äiti, 4 aukko, 5 äyri, 6 raottaa.

Huomautuksia:

1) Sanan alussa olevaa pelkkää *a-*, *ä-*äännettä (ei koskaan diftongissa!) osoitetaan myös vaakasuoralla viivalla, joka kohotetaan sille kohdalle, mistä seuraava konsonantti-merkki alkaa (7 *alas*, 8 *Aasia*, 9 *aava*).

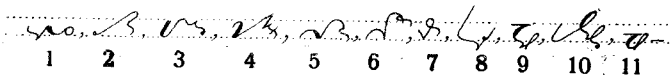
2) *e*:llisten vokaaliyhtymäin sijasta käytetään päätteissä tavallisesti vastaavia *i*:llisiä diftongeja (10 *auttaen*, 11 *neuloessa*).

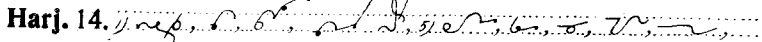

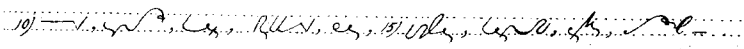
u- ja y-merkit.

1 uros, 2 leimu, 3 painua, 4 häijy, 5 kaiku, 6 kiikku, 7 risu, 8 tuuli.

Huomaa: Vokaaliyhtymissä *au*, *äy* ei käytetä *a:n* erikoismerkkiä, vaan osoitetaan ne joko siten, että konsonanttimerkkiä vahvennetaan ja lisätään *u* (9 *avautui*, 10 *peittäytyä*), tahi samoin kuin vastaavat diftongit (11 *avautui*).

Harj. 14.

Siigelejä.

1 *alla*, 2 *alle*, 3 *alussa*, 4 *alusta*, 5 *aina*, 6 *ainoa*, 7 *aivan*, 8 *ulko*, 9 *yli*, 10 *yhä*.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

H u o m a a seuraavassa harjoituksessa merkinnät: ai-
noastaan ¹, ulkoa, ulos, ylös.

Harj. 15

... ..
... ..

VIII.

ä-, y- ja i-äänteiden kuvaannollinen ² merkintä.

ä - ä ä n n e.

ä-äännettä, kun se on 1) ensimmäisessä tavussa ja 2) lyhyt (ei siis koskaan pitkää!), osoitetaan kuvaannollisesti siten, että edellinen konsonanttimerkki vähäsen koroitetaan, jos tämä merkki on pieni, mutta lyhennetään, jos se on keskikokoinen tai suuri (1 käsi, 2 näppärä, 3 jänis, 4 hämärä).

... ..

1 2 3 4

y - ä ä n n e.

y-äännettä osoitetaan kuvaannollisesti siten, että edellinen konsonanttimerkki (tai sen sideviiva) ristitetään: alentamatta, jos on merkittävä y, ja alennettuna koko aste, jos on merkittävä yy (1 hyvä, 2 tyttö, 3 kyynel, 4 pyytää).

Toisessa ja seuraavissa tavuissa olevaa y-äännettä merkitään tavallisesti vokaalisoinnun nojalla u:na. Jos toisessa tavussa olevan y:n osoittamiseksi u:na on mukavampi alentaa jo ensimmäisen tavun ristitettävää konsonanttimerkkiä, saa sen tehdä (5 pysyä, 6 kyky).

¹ Sanan lopussa olevaa n:ää ei merkitä, jos se seuraa pitkää a-, ä-, o-tahi ö-äännettä eikä ole genetiivin eikä yksikön ensimmäisen persoonan päätte.

² Nimitys »kuvaannollinen» aiheutuu siitä käsityksestä, että merkkiä koroitamalla, alentamalla tai vahventamalla kuvattiin vokaali-äänteen korkeata, matalaa tahi voimakasta sävyä. Tässä kirjassa käytämme tuota sanontaa ilmaisemaan sitä, että vokaaliääänne osoitetaan ilman erikoismerkkiä.

IX.

Lisäohjeita vokaalien osoittamiseen.

1) t_2 -merkki kirjoitetaan *i*:n jälkeen pystysuoraan (1 *olit*), *ii*:n jälkeen takavintoon (2 *rukiit*) ja *i*:listen diftongien jälkeen vinoon oikealle (3 *veit*, 4 *kannoit*). Tavallinen suunta tulee luonnollisesti kysymykseen sellaisissa tapauksissa kuin 5 *lopetit*.

2) Toisinaan osoitetaan *ä*:tä ensimmäisessäkin tavussa kuten *a*:ta, jos nimittäin sitä on vaikea edellisten sääntöjen mukaisesti saada esille, mutta asetetaan tällöin vaakasuora viiva konsonanttimerkin yläpuolelle (6 *nälässä*). *H u o m a a*
7 *älä*: 8 *ala*.

3) Sanan alussa merkitään

a) *i* joissakin harvoissa tapauksissa i_2 -merkillä (1 *istui*).

b) *tai*, *tää*, *täu* erikoismerkeillä: 2 *tai*, 3 *tää*, 4 *täu*.

c) *tu* rivin alla olevalla t_2 -merkillä, joka tavallisesti kirjoitetaan alhaalta ylöspäin (5 *tupa*). Tätä merkkiä käytetään myös diftongissa *ui* (6 *tuikka*), mutta ei diftongissa *uo* (7 *Tuomas*) eikä myöskään *uu*:ssa (8 *tuuhea*).

d) *ku* useimmiten, pronomineissa aina, alennetulla *koukku-*k:lla (9 *kupari*), samoin *kuu* (10 *kuuma*). Tämäkin merkki soveltuu diftongiin *ui*, mutta ei diftongiin *uo* (11 *kuikka*: 12 *kuokka*).

Koukku-k:ta käytetään toisinaan muidenkin vokaalien edellä, mutta aletaan se silloin kantariviltä (13 *keittä*).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

l h l j l k l m l p l t l s t l v l s l m p m p p m s

n h n j n g n k n k k n t n s t n s n s p s

r h r m r p r v r h₂ r j r n r k r l r s r t r s t

s m s n s k s l s p s v s t t r t₂ t j t k t s t v

Harj. 20. *Handwritten cursive practice with numbers 1-30 and various letter combinations.*

Siigelejä.

1 ensi, 2 kansa, 3 kanssa, 4 sama, 5 sangen, 6 yksi, 7 yhtä,
8 yhtyä, 9 kysyä, 10 keski, 11 koska, 12 kohta, 13 jälki.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Harj. 21. *Handwritten cursive practice of the words listed in the previous block, with numbers 1-13.*

XI.

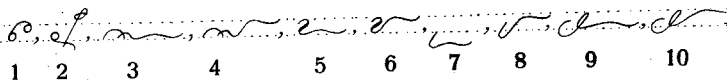
Pikakirjoituksessamme ei samoja äännteitä ja äänneyhitymiä aina osoiteta samanlaisin merkein, vaan riippuu merkintä osittain niiden kieliopillisesta asemasta. Täten saavutetaan se etu, että lauseen rakenne tulee lujemmin esille ja ajatus siten selvemmin havaittavaksi.

Nominien sijapäätteet.

Translatiivissa ei merkitä päätteen *i*:ta (1 *siksi*).

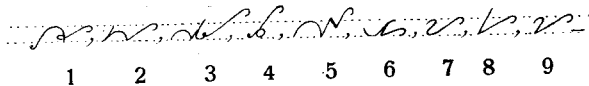
Abessiivin pääte kirjoitetaan t_2 -merkillä, jonka päähän on muodostettu kahdennussilmus (2 *syyttä*).

Illatiivi osoitetaan pidennetyllä *n*-merkillä (3 *kynä/än*, 4 *kyni/in*, 5 *maa/han*, 6 *mai/hin*, 7 *puu/hun*, 8 *pui/hin*, 9 *vuotee/seen*, 10 *vuotei/siin*).

Genetiivissä on huomattava monikko. Siinä tulee kysymykseen kaksi erikoismerkintää: *jen-* ja *ien-*lopuissa vanha *j*-merkki (joka on samanlainen kuin *ei*-merkkimme) ja n_2 (1 *lukkojen*, 2 *jokien*) sekä *den-*, *ten-* ja *tten-*lopuissa t_2 ja sen päässä n_2 (3 kappaleitten). Erotukseksi *tten-*lopusta voi *den-*loppua merkittäessä lyhentää t_2 -merkkiä. Tämä t_2 -merkki rikkoo konsonanttiihtymän (4 *lasten*). Säännöllisesti merkitään sen-tapaiset muodot kuin 5 *koirain*, 6 *ovien*.

Huomaa: 7 *meidän*, 8 *teidän*, 9 *heidän*.

Partitiivissa on myös huomattava ainoastaan monikko. *ia-*loppuiset kirjoitetaan säännöllisesti (1 *veljiä*). Muuten jätetään *a* merkitsemättä, *ii:*n jäljessä *f*:kin, jotenka muodot on kirjoitettava seuraavanlaisina: 2 *filei*, 3 *puistoi*, 4 *koului*, 5 *heit*, 6 *muit*, 7 *kaunii*.

Harj. 22.

XII.

Johtopäätte *nen*.

Nominien johtopäätte *nen* osoitetaan kahdella yhteenkirjoitetulla n_2 -merkillä (1 *Väinämöinen*).

Huomattavia seikkoja:

1) Adjektiiveissa jätetään tämä päätte tavallisesti merkitsemättä, ellei epäselvyyttä synny (2 *puolinainen*: 3 *kivinen*).

2) Taivutusmuodoissa jätetään yleisesti merkitsemättä yksikössä *se*, monikossa *s* (4 *ominaisella*: 5 *ominaisilla*). Monikon päätteet tulevat siis liitettäviksi *ii*:hin.

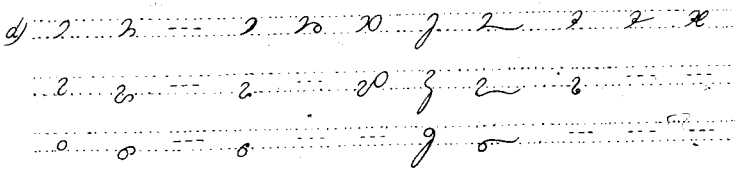
H u o m a a sentapaiset monikon nominatiivin muodot kuin esim. *jälkeläi(se)t*.

3) Elatiivi merkitään laajennetulla *st*-merkillä (6 *kansalaisesta*: 7 *kansalaisista*).

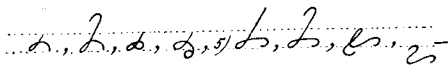
4) Adverbipäätte *sesti* (8 *yleisesti*). Sitä ei *i*:n jälkeen tarvitse koroittaa.

5) *tuisesti* (*tyisesti*) = alennettu *sesti*-merkki (9 *alituisesti*)

H u o m a a merkinnät: 1) *ensimmäinen*, *yksinomainen*, *erinomainen*, *omituinen*, 5) *erityinen*.

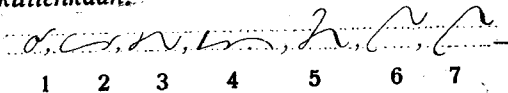

H u o m a a vielä: jotka, mitkä, jotta, joskus, 5) täten, miten, kuten, muuten.

Liite kin.

Loppuliite *kin* merkitään kohonevalla *k*-merkillä (1 vieläkin). *nkin*-loppu kirjoitetaan joko $n_2 + kin$ tahi *nki*, jolloin *nk*-merkki kirjoitetaan vähän matalammaksi (2 vienkkin, 3 jotenkin). Sanoiin käytetään joko merkintää $n_2 + k$ tahi pienennettyä *nk*-merkkiä muissa tapauksissa, jolloin *nk*-yhtymän *k*-ääne kuuluu jälkiliitteeseen (4 jäänkö, 5 mitenkään). Huomaa 6 kuitenkin, 7 kuitenkaan.

Harj. 28. *1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.*
o. Led. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
2. 3. 4. 5. 6. 7.
o. al. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

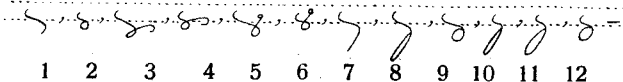
XVI.

Johtopäätte *uus*, *us*.

Johtopäätte *uus* (*yys*) kirjoitetaan merkillä 1 (pitkä *u* ilman *s*:ää). Johtopäätte *us* kirjoitetaan samalla merkillä, jos genetiivissä ei ole *s*:ää (*uden*), mutta jos genetiivissä on *s* (*uksen*), käytetään merkkiä 2 (lyhyt *u* ynnä *s*). Aluksi,

ennenkuin tottuu näitä sanoja kirjoittamaan oikein, on syytä ajatuksissaan koetella, onko genetiivi *uden-* vaiko *uksen-*loppuinen.

Tarkasta päätteiden merkintää: 3 *uuden*¹, 4 *uksen*, 5 *uuksilla*, 6 *uksilla*. Huomaa erikoisesti yksilön partitiivi-, elatiivi- ja inessiivimuodot: 7 *uutta*, 8 *uudesta*, 9 *uudessa*; 10 *usta*, 11 *uksesta*, 12 *uksessa*.

Muistettavaa:

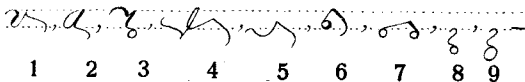
1) *suus*-loppu kirjoitetaan kuin *uus*, s. o. ilman edellistä *s*:ää (1 *omaisuus*).

2) *aus*-loppussa vahvennetaan edelläkäypää konsonanttia, niinkuin vokaaliyhtymästä *au* on aikaisemmin huomautettu (2 *vapaus*, 3 *kaipaus*).

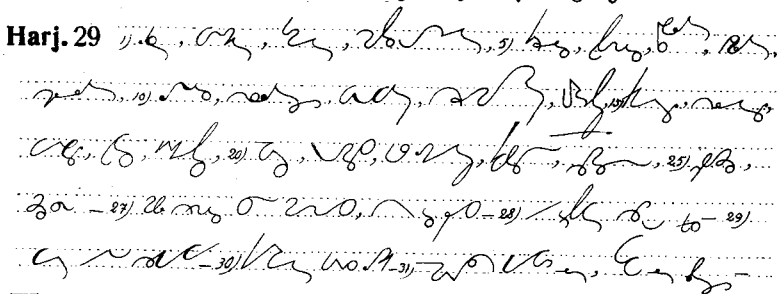
3) *ruus*-(*rus*, *raus*) lopuissa jatkuu *u*-merkki suorastaan *r*:stä (4 *utteruus*, 5 *nuoruus*, 6 *sairaus*, 7 *seuraus*).

4) *uus*-merkki vastaa myös adjektiivia *uusi* (kts. edellä 1 *uusi*, 3 *uuden*, 5 *uusilla* j. n. e.).

5) *Muutos* kirjoitetaan kuin *muu-us*: 8 *muutos*, 9 *muutoksessa*.

Harj. 29

¹ Siigeli- ja päättemerkkeihin, jotka ulottuvat vähintään yhden asteen kantarivin alle, liitetään sijapäätteet, niinkuin kantarivi kulkisi näiden merkkien alaosan kohdalla. Muissa sanoissa vain pienet taivutus-päättemerkit jäävät alas, mutta muut nostetaan kantariville.

32) *ryne* - 33) *uure* - 34) *my*
 25) *ri* - 26) *ry*

XVII.

Johtopäätte *minen*.

Verbien neljännen infitiivin päätte *minen* merkitään pilkun tapaisella merkillä (1). Taivutuspäätteet lisätään samalla lailla kuin *us*-(*uksen*) sanoihin: 2 *misen*, 3 *mista*, 4 *misesta*, 5 *misessa* (6 *jaksamista*, 7 *supistamisessa*, 8 *valittamiseen*, 9 *tekemisissä*). Vahvennettuna tämä merkki vastaa *maisilla*-loppua eri suffikseineen (10 *olin kaatumaisillani*).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Siigelejä.

1 *kaukaa*, 2 *kautta*, 3 *kausi*, 4 *ymmärtää*, 5 *ympäri*, 6 *suuri*, 7 *tarve*, *tarvita*, 8 *tarkka*, 9 *tärkeä*, 10 *vasta*.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Huomaa merkinnät: 1) *kauan*, *kauas*, *ympyrä*, *suurta*, 5) *suuruus*, *tarkoittaa*, *tarkoitus*, *vastustaa*, *heitä vastaan*, 10) *päinvastoin*.

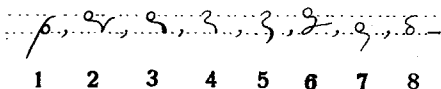
Harj. 30.

1) *ryne* - 2) *uure* - 3) *my* - 4) *ri* - 5) *ry* - 6) *ka* - 7) *ku* - 8) *ky* - 9) *ka* - 10) *ku*
 11) *ka* - 12) *ku* - 13) *ky* - 14) *ka* - 15) *ku* - 16) *ky* - 17) *ka* - 18) *ku* - 19) *ky* - 20) *ka* - 21) *ku* - 22) *ky* - 23) *ka* - 24) *ku* - 25) *ky* - 26) *ka* - 27) *ku* - 28) *ky* - 29) *ka* - 30) *ku*

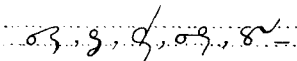
XVIII.

Siigelejä.

1 tuskin, 2 suinkin, 3 suihkaan, 4 muka, 5 mukaan, 6 suhde, 7 suhteessa, suhteen, 8 varsin.

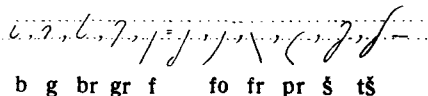

Huomaa merkinnät: sen mukaan, suhtautua, tässä suhteessa, sen suhteen, varsinainen.

Vieraskieliset sanat.

Sääntönä on, että vieraskieliset sanat kirjoitetaan, niinkuin ne lausutaan. Usein on pikakirjoitusmerkinnän hankaluuden vuoksi tarpeen käyttää kurrenttikirjoitusta. On syytä oppia seuraavat vieraskielisten äänteiden merkit:

Harj. 31. *Handwritten cursive examples of foreign words and letter combinations, including 'b', 'g', 'br', 'gr', 'f', 'fo', 'fr', 'pr', 'š', 'tš'.*

Lukusanat.

Mainittakoon seuraavat lyhentelymahdollisuudet:

1) *kymmenen* pieni nolla kantarivillä (1 20), *sata* sama ylhäällä (2 300), *tuhat* pilkku ylhäällä (3 4,000), *kymmenen-*
tuhatta nolla ja pilkku kantarivillä (4 50,000), *satatuhatta*
sama ylhäällä (5 600,000), *miljoona* kaksi pilkkua ylhäällä
(6 7,000,000), *miljaardi* kolme pilkkua tai *rdi* ylhäällä (7
2,000,000,000).

2) *prosentti* joko *pro* tai pieni nolla kantarivin alla (8
7 %).

3) *Murto lukujen* poikkiviiva jätetään merkitsemättä (9
2/3). Milloin osoittaja on 1, kirjoitetaan vain nimittäjä
kantarivin alle (10 1/4).

4) Lukusanojen muodot *kolmeneljättä*, *viisikuudetta* j. n. e.
merkitään mukavimmin siten, että kirjoitetaan ne numerot,
jotka lausutaankin, mutta vedetään viiva luvun alle (11
kolmeneljättä).

5) *Vuosiluvuissa* selviää sataluku asian yhteydestä usein
merkitsemättäkin. *Päivämäärää* osoitettaessa voi jättää
kirjoittamatta sanat *päivä* ja *kuu*: 10 (päivänä) *marras*(kuuta).

~~20, 30, 4, 5, 6, 7, 2" = 2^x 7 = 70, 2, 3, 4, 34~~

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Jälkihuomautuksia.

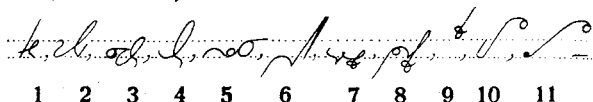
Pikakirjoituksen oppimiseen kuuluu vielä tutustuminen ehtolyhennyksiin. Niiden tunteminen on kaikillekin erinomaisen kiintoisaa ja suurempaan nopeuteen pyrkiville suorastaan välttämättömyys. Vasta niiden avulla myös oikein pääsee käsittämään Gabelsbergerin järjestelmän koko nerouden. Kirjamme puitteisiin ei kuitenkaan enää kuulu niiden esittäminen. Kehoitamme pikakirjoituksen opiskelijaa tutustumaan niihin tohtori Nevanlinnan Pikakirjoituksen oppikirjan johdolla. Tahdomme kuitenkin muutamain pääpiirtein tehdä selkoa kysymykseen tulevista lyhentelykeinoista, koska eräitä niistä käytetään sängen yleisesti ja niiden tunteminen senvuoksi helpottaa tavallisenkin pikakirjoitustekstin lukemista.

Ehtolyhennysten käyttö perustuu siihen huomioon, että lauseen sanat riippuvat toisistaan 1) loogillisesti, ajatuksen puolesta, ja 2) kieliopillisesti. Toinen sana siten ajatuksellisen yhteenkuuluvaisuuden perustuksella melkeinpä itseltään selittää toisenkin tahi myös lauserakennuksen vuoksi vaatii määrättyjä muotoja. Senvuoksi ei ole tarpeellista merkitä läheskään kaikkia äänneitä, kuten kurrenttikirjoituksessa tehdään, vaan ainoastaan tärkeimmät, johtoa antavat.

Lyhennys kohdistuu joko päätteisiin tahi vartaloon.

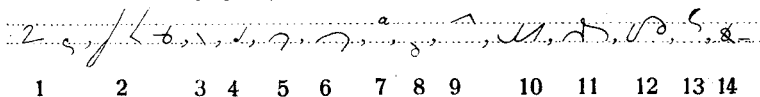
Edellä on jo esitetty useita p ä ä t e l y h e n n y k s i ä. Mainittakoon lisäksi seuraavista. Lopuissa *tar, tär, ari, äri, eri, ori, uri, yri* jätetään vokaali merkitsemättä ja käy-

tetään konsonanttiyhtymää (1 *tytär*, 2 *mestari*). Passiivin 2 partisipin loput *tettu*, *stettu* kirjoitetaan laajennetulla *ttu-* ja *stu-*merkillä (3 *saavutettu*, 4 *ostettu*), monikon ensimmäisen persoonan pääte ja suffiksi *mme* pelkällä *e-*merkillä (5 *kanssamme*), tain-loppu *tai-*merkillä (6 *tukuttain*). Faktitiivisissa verbeissä käytetään kahdennussilmusta (7 *ulotuttaa*, 8 *tuskastuttaa*, 9 *teettää*). *tos-*loppu muodostetaan *t₂-*merkistä (10 *petos*, 11 *laitos*).

Päätteet saattaa jättää kokonaankin merkitsemättä (päätteiden heitto). Kun esim. on monikollinen subjekti, ei ole tarpeen merkitä predikaattisanaan monikollisia päätteitä (1 *he lukevat*); samassa sijassa olevissa määresanoissa selviävät jälkimmäisten päätteet jo ensimmäisestä (2 *tästä tärkeästä asiasta*) j. n. e.

Vartalosta on usein tarpeen kirjoittaa ainoastaan alku (*alkulyhenys*: 3 *raha*, 4 *lisätä*, 5 *huomata*, 6 *hyöty*) tai keski- taikka loppuosa (*keski- ja loppulyhenys*: 7 *sallia*, 8 *hurskas*, 9 *ahkera*). Näitä lyhennyksiä nimitetään yhteisesti *sointulyhennyksiksi*. Jos merkityt äänteet eivät välittömästi seuraa toisiaan, on meillä supistus (10 *opettaja*, 11 *kiitollisuus*, 12 *pikakirjoitus*, 13 *vaikuttaa*, 14 *paperi*).

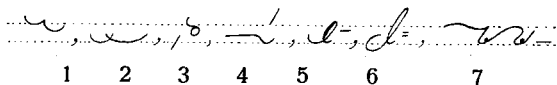

Eri lyhentelymenettelyjä voidaan käyttää samallakin kertaa (*sekalaiset lyhennykset*), jopa muodostaa lyhennyksiä sängen mielivaltaisesti (*mielivaltaiset lyhennykset*: 1 *toiselta puolen*, 2 *osakeyhtiö*).

Toisinaan jätetään vartalo kokonaan merkitsemättä ja

ainoastaan pääte kirjoitetaan (*v a r t a l o n h e i t t o*). Näin varsinkin yhdyssanoissa (3 *jumalanpalvelus*, 4 *äänenkannattaja*). Voidaanpa jättää sana tykkänään merkitsemättä (*s a n a n h e i t t o*). Sen olemassaoloa osoitetaan silloin pienellä vaakasuoralla viivalla (5 *ottaa osaa*). Jos sana samanmuotoisena tahi erimuotoisenakin lyhyen väliajan jälkeen uudistuu, voidaan sen asemasta käyttää yhtäläisyysmerkkiä (6 *vuodesta vuoteen*). Kun useampia sanoja tällä lailla ker-tautuu, merkitään pidempi yhtäläisyysviiva.

Aikaa voitetaan myös kirjoittamalla yhteen toistensa kanssa yhteydessä olevia sanoja (*y h t e e n k i r j o i t u k s e t*: 7 *niin paljon kuin mahdollista*).

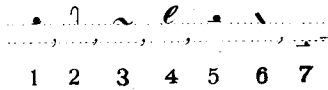
Ehtolyhennyksiä muodostettaessa on huomattava muu-tama aikaisemmin esitetystä säännöistä poikkeava menettely-tapa:

1) *i*:tä merkitään kuvaannollisesti pienenkin konsonantti-merkin edellä (1 *laina*). Kuvaannollista kirjoitustapaa käy-tetään myös *ii*:n yhteydessä (2 *hiippa*).

2) *a*:ta merkitään keski- (ja loppu-) lyhennyksissä ta-vallisimmin siten, että sen jälkeistä konsonanttimerkkiä vahvennetaan (3 *sana*, *vanha*, 4 *saattaa*). Näin toisinaan jo sanan alussakin olevaa a-äännettä (6 *arvata*). *l*:n edessä käytetään tässä tapauksessa pientä apuviivaa (5 *halpa*). Vahvennettu ylhäällä oleva merkki voi siis olla joko alku-lyhennys (6 *raivata*) tai keskilyhennys (6 *arvata*).

3) *u*:ta merkittäessä alennetaan useimmiten *u*:n jäl-keinen konsonanttimerkki (7 *kulkea*, *sulkea*); *l*:n edellä on tässäkin tapauksessa pieni apuviiva.

4) Kun alku on jätetty merkitsemättä, nostetaan merkki kantariviltä yläriville (3, 4, 5, 6) tahi *u*:n jäljessä, alenne-taan (7).

Pikakirjoitus merkitsee kirjoitustaidon historiassa tärkeää kehitysaskelta. Se auttaa saamaan lennosta kiinni sanan ja säilyttämään sen jälkimaailmalle. Se tuottaa, tavalliseen kirjoitukseen verraten, suurta ajan, työn ja myös paperin säästöä. Jokaisen, joka joutuu suorittamaan kirjoitustyötä ja joka tahtoo edistyksen saavuttamia voittoja hyväkseen käyttää, tulisi oppia pikakirjoitus. Hauskimmin sen oppiminen tapahtuu jo lapsuuden iässä. Liittäkööt nuoret ihmiset, elämänsä varusteita koulussa hankkiessaan, niiden joukkoon myös pikakirjoituksen hyödyllisen taidon!

Harjoitukset.

Harj. 1. 1) Jakaja, jalava, hatara, hakata, 5) vaha, paras, matara, makaa, pata, 10) kasata, kanala, rakas, vasa, sara, 15) valas, kapakala, naaras, vana, kaataa, 20) vaara, Kanada, raataa, maalata, jana, 25) ladata, Vaasa.

Harj. 2. Hapan, halajan, sananjalan, takaraajat, saat.

Harj. 3. 1) Tappara, sammal, rattaat, rastas, 5) varastaa, harras, narrata, kassa, varassa, 10) kangas, langan, kannas, halla, tanakka, 15) pakka, harakka.

Harj. 4. 1) Humala, musta, paju, haamu, 5) humu, puku, suku, hukka, mukula, 10) kuula, muurata, rukka, ruukku, raukka. 15) nauha, vauras, maukas, sauva, lauha.

Harj. 5. 1) Esa, Eeva, Eeden, terä, 5) ranne, rengas, nenä, pellava, lumme, 10) murre, pesä, mehevä, neste, teema, 15) miekka, miehet, kielevä, hieman, määrätä, 20) päästää, väärä, peura, leuka, seula, 25) teurastaja, näyte, jäytää, väylä, räystäs.

Harj. 6. 1) Sääri, emi, karavaani, vesipisara, 5) elämäntarina, sinapinsiemen, matelija, lemmikki, nikama, 10) hengittää, tina, tiikeri, liike, piina, 15) riisi.

Harj. 7. 1) Heijastaa, reisi, leipä, keittäjä, 5) veistää, mainita, sierain, eläin, jäissä, 10) näille.

Harj. 8. 1) Latina, lennätin, majesteetti, petti, 5) kastike, lasti, lesti, villi, vika, 10) vaatii, viitata, Viipuri, viikuna, maatui, 15) sairastui.

Harj. 9. 1) Orava, lapio, radio, hetiö, 5) ruiskaunokki, peukalo, kielo, ratamo, hiilihappo, 10) liitto, juusto, elimistö, vokaali viivotin. 15) Ole mies, kestä leikki.

Harj. 10. 1) Hokee, jauho, iho, höperö, 5) joki, leijona, Johannes, kota, koiras, 10) kookas, monikko, laatikko, saukko,

köpittää, 15) leinikkö, rotta, puro, mörökölli, sopiva, 20) soturi, sola, sotisopa, söpöttää, tosi, 25) Tonava, töpöset, jörö.

Harj. 11. 1) Uolevi, yökkö, huono, huokaista, 5) hyökätä, juomalasi, juova, kuolo, kuovi, 10) kuomaseni, Kyösti, luoja, muoti, myöhä, 15) nuoli, puolukka, pyökki, ruoho, ruoti, 20) ryöstää, suomurain, suomut, suoli, syöpä, 25) tuohi, työmies.

Harj. 12. 1) Houkkio, höylä, joului, joukko, 5) koulu, kourasuoniset, kouristaa, köyhä, köynnös, 10) Louhi, moukka, pouta, pöytä, rouhimo, 15) soutu, toukka, touko, töyräs.

Harj. 13. 1) Toinen päivä, toinen neuvo. 2) Ei varkaalla puolta ole. 3) Hullu koko virtensä laulaa. 4) Minä seisoin korkealla vuorella. 5) Omat koirat purivat. 6) Omansa tietää, toisen ei tiedä. 7) Ken kaikki työt tekee, se kaikki kovat kokee. 8) Ei ole puheella puolta, jos ei huolta haastajalla. 9) Parempi virsta väärää kuin vaaksa vaaraa. 10) Paha on viimein pilkkaajan palkka.

Harj. 14. 1) Analyysi, aika, sikiäin, aukeat niityt, 5) soikea, pallea, ase, apina, äänne, 10) aari (ääri), unikko, pöly, imupaperi, solu, 15) puhuttelu, polynoomi, lyijy, leikkauttaa.

Harj. 15. 1) Ainoastaan, ulkoa, ulos, ylös. 5) Toista suu puhuu, toista sydän aattelee. 6) Ruoassa työn alku, työssä talon alku. 7) Ei se ole sillä tehty, jos se on vedellä pesty. 8) Joka on ylen korea, sillä on kevät kolea.

Harj. 16. 1) Jänne, västäräkki, lämmitellä, näkö, 5) räpylä, kypärä, mykerö, hypotenuusa, viinirypäle, 10) myyrä, pyylevä, ryyti, lihas nimittää, 15) kihokki, piste, hiha, mitta, historia, 20) raitti, vaivautua, hoito, voimistelu, voitto, 25) poimia, luistimet.

Harj. 17. Niin renki kuokkii, kuin isäntä ruokkii. 2) Suu pitää panna säkkiä myöten. 3) Tuuma ja tikki, ellei pidä, niin menköön rikki. 4) Kyllä vanha vakonsa pitää. 5) Parempi on olla vaiti kuin puhua pahaa. 6) Sukkaa neuloo, ukkoa toivoo. 7) Ei käräjänkäynti kotoa koroita. 8) Uni-

keko on ryysyissä, laiskan pelto ohdakkeissa. 9) Sinä et saa sitä tehdä.

Harj. 18. 1) Laskit, kauniit, vannoit, taivas, 5) taistelu, täysi, täytyy, tulipalo, tunto, 10) tuleentua, tukka, kuri, kuvio, kukinto, 15) kuulo, kuutamo.

Harj. 19. 1) Kerro, kertoa, taito, taisi, 5) tapahtua. 6) Kyllä väärä puolensa pitää, suora katsokoon itsensä. 7) Kerta kyllä, ei aina niukka. 8) Kerran miehenä, kahdesti lapsena. 9) Ei kahdella pahalla väliä ole. 10) Taitava tekee, näkevä näkee. 11) Peipposen pesä on oikea taideteos. 12) Isän tavat pojalla, äidin ilveet tyttäreillä. 13) Tietty paikka, työ ja aika ovat talon paras taika.

Harj. 20. 1) Lahja, vahva, pähkinä, keuhkot, 5) sähkö, lehti, vaihtelu, vaahtera, ehto, 10) mahla, kreditiivi, kronikka, paksu, tilhi, 15) valjaat, talvikki, multa, selkäydin, Elsa, 20) komparatiivi, Helsinki, runko, ankka, lonkka, 25) mänty, hansikas, hapsi, tarha, verho, 30) hermosto, karpalo, Hirvenhiihtäjät, karviaismarjapensas, herne, 35) kurki, sirkka, korsi, sorsa, partikkeli, 40) pyrstö, leski, uskonto, kasvi, natrium, 45) treenata, Vatja, jatkaa, metso, hartsii, 50) Mäntsälä.

Harj. 21. 1) Ajattele ensin ja puhu sitten. 2) Oi, Herra, siunaa Suomen kansa, suo sille runsas armosi! 3) Ei yhden syytä, kun kaksi tappelee. 4) Se ei eksy, joka kysyy, eikä kadu, joka katsoo. 5) Lupa kysyä, vaikkei varaa ostaa. 6) Honkain keskellä mökkini seisoo. 7) Kirkko keskellä kylää. 8) Aina koski kohinassa, aina tyhmä tohinassa. 9) Tää maa ei koskaan sortua saa. 10) Jälki jääneen neuvoo. 11) Jäljestä jänis sotahan.

Harj. 22. 1) Opiksi ja nuhteeksi, armotta, liioittelematta, kotiin, 5) kaupunkiin, retkeen, muuhun, muihin, tehtaisiin, 10) ahtaaseen huoneeseen, yhteen: yhtään, vikojen, esimerkkien, 15) kuhilaitten, nykyisten, emäntiä, asuntoja, pahoja virheitä, 20) kuuluisia urheilijoita, vaikeita läksyjä, niitä näitä. 23) Ei kiirettä kirkkoon eikä hätää häihin.

24) Kova kaikkiin koskee. 25) Puitten silmut odottavat keväällä lämmintä vuodenaikaa voidakseen puhjeta täyteen eloon.

Harj. 23. 1) Ensimmäinen, yksinomainen, erinomainen, omituinen, 5) erityinen, Joukahainen, Lemminkäinen, hyönteinen, varpunen, 10) maanalainen. ehytlaitainen, liuskaisella, yksineuvoisesta: yksineuvoisista, 15) kokonaisessa: kokonaisissa, sisällisiä, keskeisten, jälkeläiset, 20) jälkimmäiset, yhdenjaksoisesti, tavallisesti. 23) Ensimmäinen yö pahin hirsipuussa. 24) Ei yksi pääskynen kesää tee. 25) Ei yksinäinen mies kaikkiin kerkiä. 26) Kun ainoansa antaa, niin satakertaisesti saa. 27) Ei tasan tasaiset päivät, ajat ei kaikki yhtäläiset.

Harj. 24. 1) Taitamaton, päätteetön, odottamatonta, arvaamattomia asioita, 5) välittömästi, tavattomasti. 7) Hullu kysyy ja mieleton sanoo. 8) Puoli orpo isätön lapsi, koko orpo emätön. 9) Vilu on turkittomalla, nälkä leivättömällä. 10) Ei ole työtöntä hyvää. 11) Onneton on se, joka ei osaa laskea leikkiä, mutta vielä onnettomampi se, joka ei osaa muuta kuin laskea leikkiä.

Harj. 25. 1) Kerrotte, teette, koskisi, yhtyisi, 5) pitäisi, tekisi, tulisi, kävisi, noudattaisi, 10) suorittaisi, vaihtaisi, rupesi satamaan: laiva saapui satamaan, ryhtykää kirjoittamaan, 15) rauhoittunut, viisastunut, parantunut, sulanut, salannut. 20) He lähtivät kadonnutta etsimään. 21) Kun olisi kivi leipänä ja vesi juomana, sitte laiskan elää kelpaisi. 22) Kysyen kylän löytää, hakien talon.

Harj. 26. 1) Kohdataan, tehdään, ollaan, ei jakseta, 5) nuhdeltiin, kilpailtiin, ennätettäisiin, jaettava, anteeksi annettava, 10) saatavissa, sanottavasti, juostaessa, leikittäessä. 14) Siihen tehtävään on kohta käytävä käsiksi. 15) Kyllä meillä keitetään, jos teillä vaan jaksetaan. 16) Helmikuun hellät tuulet maaliskuussa maksetaan. 17) Isot varkaat vaunuissa ajavat, pienet puussa piestään. 18) Ei hulluja kynnetä eikä kylvetä: itsestään niitä kasvaa. 19) Maalta

mies pois saadaan, vaan ei saada tavoiltaan. 20) Alussa paha painettava, vika nuori noustessansa. 21) Väli on velkaa otettaessa, väli poikkeen maksettaessa.

Harj. 27. 1) Enemmistö, valtuuttaa, valtuusto, valtiopäivät, 5) minkätähden, sentähden, sentään, perustaa, peruuttaa. 10) Kirjava tikka metsässä, ihmisen ikä kirjavampi. 11) Isosta enemmän saa, mutta pieni on parempaa. 12) Vapaa valta ahvenella: ottaa onkeen, jos tahtoo, 13) Valta vanhalla parahin, nuori työssä notkeampi. 14) Ei se tahdo antaa, joka kysyy. 15) Voimallinen tahto vie miehen läpi harmaan kiven (Aleksis Kivi). 16) Vähän päivässä, paljon viikossa. 17) Ei se paljoa valehtele, joka puolet valehtelee. 18) Perästä kuuluu, sanoi torventekijä. 19) Juhla oli sattuneesta syystä peruutettava.

Harj. 28. 1) Mitä mielessä, sitä kielessä. 2) Millä ei ole alkua, sillä ei ole loppua. 3) Mikä tapahtumatta, se tietämättä. 4) Miten on tämä selitettävissä? 5) Yksi lause tai myös useammat lauseet, jotka läheisesti kuuluvat yhteen, muodostavat virkkeen. 6) Parempi puolikin pivossa kuin kaikki katehessa. 7) Joka varastaa neulan, se varastaa nau-lankin. 8) Enempi on vähempikin, musta mulli valkeampi, mielin kielin puhuttaessa.

Harj. 29. 1) Lapsuus, vanhuus, pimeys, omistusoikeus, 5) tärkeys, kustannus, siirtolaisuus, isänmaallisuus, huolellisuus, 10) lainaus, kansalaisuuden, varovaisuutta, kokemattomuutta, piirustusta, 15) typeryyksiä, kalleuksia, vertauksia, kuivuudessa, järjestyksessä, 20) avaruudessa, kertomuksissa, pois läheisyydestä, taivutuksiin, kysymykseen, 25) huudahdus, yhdyssana. 27) Matala kynnyks sisään mennessä, korkea ulos tullessa. 28) Ei ystävyys yksin puolin pysy. 29) Vääryys ei ole yksipäiväinen. 30) Terveys paras lahja. 31) Aamurusko päivän alku, toivo alku autuuden. 32) Ahkeruuden anna olla ystäväsi verraton. 33) Paljo on huolta orjuudessa, isännyydessä enempi. 34) Laupeutta minä tahdon enkä uhria. 35) Ei tähtöntä helluntaita eikä jyvätöntä juhannusta.

Harj. 30. 1) Kauan, kauas, ympyrä, suurta, 5) suuruus, tarkoittaa, tarkoitus, vastustaa, heitä vastaan, 10) päinvastoin, epäselvyyden välttämiseksi. 12) Ihmettelemisestä ei elämä parane. 13) Kaukaa kuuluu kumahdellen ääni kirkonkellojen. 14) Se kala on, joka kaukaa tuodaan. 15) Hiljaa kauas mennään. 16) Halikon kautta Ruotsiin. 17) Valtio-päiväin istuntokausi kestää meillä neljä kuukautta. 18) Tämä kurssi on ehdittävä yhdessä lukukaudessa. 19) Ymmärrys hoi, äly älä jätä! 20) Ympäri käydään, yhteen tullaan. 21) Ei puheen paljoudesta eikä karjan suuruudesta. 22) Molempia tarvitaan: kovaa ja pehmeätä. 23) Ei lapselle mitä tahtoo, vaan mitä tarvitsee. 24) Siinä tarkka tarvitaan, kussa viisas vastataan. 25) Niin metsä vastaa, kuin huhutaankin. 26) Kaikkea muuta voi vastustaa, mutta ei hyvää (Rousseau).

Harj. 31. 1) Banaani, Gabelsberger, adverbi, Goethe, 5) Pietari Brahe, graniitti, suomalais-ugrilainen, Gregorius, alfabeetti, 10) kalifi, suffiksi, fysiikka, diftongi, imperfekti, 15) filosofia, telefoni, efori, stenografia, Frans, 20) Afrikka, fraasi, presidentti, prepositio, pronomini, 25) professori, profeetta, Schiller, tšeremissi.

Harjoitusesimerkkejä.

Luku I. 1) Jalas, halava, hana, parata, 5) kámara, saha ja vasara, lapata, varata, saapas, 10) vaaja, vapaa, ravakan, valakan, taajan, 15) takat, tanakat, naakat, tasata, tasaat, 20) taas, saatat.

Luku II. 1) Nappaat, kammata, lammas, rammatt, 5) tamma, kattaa, laatta, lasta, nasta, 10) tarrata, varras, lamassa, pannassa, sangalla, 15) rangen, vannas, matalalla jakkaralla, majakka, taakka, 20) hunaja, laahustaa, jututa, kumara, lunastaa, 25) luvata, mustata, nukka, nukuttaa, pahassa pulassa, 30) raaputtaa, jarru, parrut, rulla, sula, 35) tassu, huumata, kuulakka, muusta, ruutana, 40) hauva, kaulata, Maunu, sauma. 44) Rastaat laulavat puussa.

Luku III. 1) Edetä, estää, emme, ehättää, 5) helakka, hetale, kestää, kasteessa, levätä, 10) nenäkäs, perata, rehu, temmata, tepastella, 15) teräs, verestää, varresta, vetäjä, hiekka, 20) lieka, mielellämme, niellä, piestä, rienata, 25) sieppaa, tiedät, tieteet, tiemme, viehättää, 30) jäätävä, jäässä, pääte, pääkappale, rääkätä, 35) meuruta, neule, reunustaa, seuraava lause, jäyhä, 40) käypä raha, käytävä, näytteelle.

Luku IV. 1) Imelä, imarre, littala, ivata, 5) mestari, rahi, takki, nelistä, pila, 10) rapina, sillat, varista, Liisa, Siiri, 15) kaima, Laila, paina, saita, vain, 20) keihäs, leiri: lieri, neilikka, peistä: 25) piestä, reimari, seinä: sieni, häikäisee, 30) näivettää, päivätä, veitikka, mesenaatti, tatti, 35) helistin, ruustinna, haavi, viti, viipale, 40) viisaasti, viitisen paikkeilla, vaurastui, viivästy; rakki: 45) rekki: räikki, rikas: raikas, Riekki: 50) reikä: räikkä, rukki: ruukki. rauha: 55) reuhata: räyhätä. 57) Naapuri paras vieraista.

Luku V. 1) Otava, tappio, kääpiö, loikka: 5) leikkaa, mokka: Mekka, jäännös, nolla, 10) pallo: polle: Pelle, pastori potee, peto, 15) sato, leuto sää, ruho, hōristää, Jokela, 20) joku, jono, koho, koli, köli, 25) koneisto, koriste, nikko, puikko, rikkoi, 30) hongan|kolistaja, Joroisissa, puuro, varoittaa, sora, 35) rōsöiset, pōrröpää, tonnisto, tōpö, torakka, 40) toveri. 41) Oja on pellon herra.

Luku VI. 1) Uoma, huolekas, huomio, houruin|huone, 5) housut, hyörin, höyste, juosta, juottovasikka, 10) joutuista, juopa, koukerrella, koukistaa, kouto, 15) kuolaimet, kuonokoppa, kuoppa, kuore, seka|kuoro, 20) kuosikas, kyökki, köyden|punoja, köykäiset, köysistö, 25) köyttää, luola, lyödä löytö, möyhii, 30) noukkii, pyörittää, pöyristää, ruoko, routavuodet, 35) ryömii, rōyhelö, suomennos, suosikki, syödä, 40) tuokio, tuomiopäivän pasuna, tuottava, työläästi, touhu, 45) touvi, Töysä, vuoristo, vuotaa, vyötäiset. 50) Ei toisen miehen oma oma ole.

Luku VII. 1) Ahava, amme, ananas, ajettui, 5) alistaa, aamen, apostoli, asemosana, aasi, 10) asukki, aave: evä: Eeva, avopäin, 15) aivot, auki, automaatti, äyräs, upea, 20) uurre, ystävä, ytimekäs, vilu, itu, 25) aituri, imuri, tuudittaa, Tuukkalan tappelu, tuura, 30) keijukaiset, Niku ja Naku, keinutella, pikku, rikkuri, 35) rauta|tien liikkuva kalusto. 36) Miu mau, naukuu kissa. 37) Antti aisoilla ajaa. 38) Jos ei viina ja sauna auta, niin mies on hukassa. 39) Asia riidelköön, älköön miehet riidelkö. 40) Joka leikistä suuttuu, siltä mieltä puuttuu. 41) Saattaa olla savi alla, vaikka on somero päällä. 42) Veisu kaikui heleänä yli tienoon.

Luku VIII. 1) Häpeä, jäte, käpy, kävelijä, 5) lähistöllä, mädätä, männikkö, näppäin, näveri, 10) räme, rästi, sähistä, täky, täti, 15) värinä, vävy, Hyrylä, jyrisee, kyetä, 20) Kymi, Kyrö, nykäistä, pyhittää, pystyssä, 25) rysä, syleillä, tykistö, tyvi, hyypiä: 30) hyppiä, hyytelö, kyyrötellä, myyjä, nyytti, 35) pyyheliina, ryyni, himmetä, kiharat, limittäin, 40) pistos, paiste, poisto, soitto, puisto. 45) Kivi pellon siemen. 46) Hy-

västi on muorin leivät uunissa: ei pala eikä paistu. 47) Toivo köyhän elättää, pelko rikkaan kuolettaa. 48) Vesi vanhin voitehista, Jumala parantajista.

Luku IX. 1) Korit, osarit, nauriit, raadoit, 5) taipuisa, taiteilija, täyteläiset, tuhat tulimmaista, tuhoisa, 10) tukin uitto, tulos, tumma, tusina, kulo, 15) kuulu, kuilu. 17) Kuhlilas pellolle, kynttilä pöydälle. 18) Vaunu oli tupaten täynnä. 19) Ei ole taiassa taikaa, joka taian tehdä taitaa. 21) Nyt näemme kuin kuvastimesta. 22) Länsi taivaan luuta. 23) Tuuli tulen sytyttääpi, viina vihan virittäapi.

Luku X. 1) Kähden kauppa, kolmannen korvapuusti. 2) Kärsvä kaikki voittoa. 3) Lämmin lumen sulattaapi, lahja vihan lauhduttaapi. 4) Yhdellä vasikalla ei ole kahta nahkaa. 5) Karttuisa kansan käsi. 6) On maata raatajalle, väljää vettä soutajalle. 7) Nuori terve syötyänsä, vanha yön levättyänsä. 8) Kyllä routa porsaan kotia tuo. 9) Parempi emosen vitsa kuin vieraan vehnäleipä. 10) Joulu juhlista jaloin. 11) Tylsä on veitsi laiskan vyöllä, terävä tekevän ase. 12) Joka talvella ajaa tukkia, sen pelto kesällä kasvaa kukkia. 13) Päivällä silmät, yöllä korvat. 14) Hyvän aina muistaa, paha ei mene mielestä koskaan. 15) »Hauta Perhossa» on kansallisrunoilijamme tunnettu runo. 16) Synkkää korpea harjuineen jatkuu aivan tämän harmaavetisen järven toisella puolen.

Luku XI. 1) Ei ole yhtä ilmaa iäksi. 2) Harvoin kaksi kolmannelta. 3) Velasta ei pääse maksamatta eikä vedestä kastumatta. 4) Taidotta on mieli tyhmä, käsi tyhjänä keveä. 5) Suottako, kansani, keskeen jään raivasit maan ihanimman? 6) Ei toisen avutta tule kukaan toimeen. 7) Älä mene syyhyttä saunaan, asiatta ansaan. 8) Joka tyhmältä paljon tutkii, sitä Jumala selkään hutkii. 9) Joka kuuseen kurtottaa, se katajaan kapsahtaa. 10) Pilkkaa toista, pilkkaa: sattuu omaan nilkkaan. 11) Yksi valehtelija saa yhdeksän valehtelijata matkaan. 12) Ei neuvo väärään vie. 13) Monesta kodista puuttuu vielä sitä hengen ravintoa, joka on

arvokkaisiin kirjoihin kätkettynä. 14) Elää maailman alusta maailman loppuun eikä koskaan viittä viikkoa täytätä? arvaa se. 15) Pallot lensivät puitten latvojen tasalle. 16) Äidillä ei ole antaa ruokaa nälkäisten lasten suihin. 17) Tyttöjen ja poikien ilo kajahtelee ulkona. 18) Kyllä susi syitä saapi, kun lampaan lihaa mieli tekee. 19) Maassamme on paljon soita, mutta myös kuivia kankaita. 20) Kaikki olivat valmiita lähtöön.

Luku XII. 1) »Pois kalan tieltä!» sanoi kiiskinen lohta. 2) Yhteisestä päätöksestä. 3) Ensimmäistä kertaa ulkomaille tullessa herää mielessä omituisia tunteita, ehkei aina yksinomaan mieluisia. 4) »Kansalaiset! Suomalaiset!» näin alkaa moni juhlallisesti puheensa. 5) »Menen» sanassa ei pidä osoittaa viimeisiä äänneitä kahdella yhteenkirjoitetulla n_2 -merkillä koska ne eivät ole siinä nominien johtopäätteenä. Samoin ei myöskään semmoisessa kohdassa kuin »kymmenen». 6) Joka on vähässä väärä, se on paljossa petollinen. 7) Ikävä iloton ilta, ikävämpi yö uneton. 8) Ei kylvämätön touko kasva. 9) Ei luutonta lihaa eikä päätöntä kalaa. 10) Kukas tyytymättömän täyttää! 11) Ei katkeamatonta kangasta eikä itkemätöntä lasta. 12) Se asia päättyi sitte kokonaan onnettomasti.

Luku XIII. 1) Auttakaatte armotonta, ken tinalla, ken tilalla, kenpä kengän nauhasilla. 2) Joka kirveettä metsään menee, se lusikatta syömään tulee. 3) Ei uhaten rikkaaksi tulla. 4) Minä avaisin kyllä oven, jos jaksaisin. 5) Keskittänyt, koskenut, koroittanut, kysynyt, omistanut, tehnyt, uupunut, yhtynyt, kohdannut, pudonnut, kerrannut, tavannut, vihannut, luullut ja lukemattomat muut saman|tapaiset ovat niitä muotoja, joissa pitää käyttää aktiivin toisen partisipin päätemerkkiä. 6) Tuntuisi niin hauskalta, jos osaisi kaikki näihin asti esitetyt seikat.

Luku XIV. 1) Hädässä auttaja tunnetaan, onnen tiellä unhotetaan. 2) Toisin annetaan, toisin toivotaan. 3) Ketä kerran keksitään, sitä aina arvellaan. 4) Anovata ei ajeta, pyytävätä ei pieksetä. 5) Hopulla ei eletä, jos ei hoputtakaan.

6) **Sen jälkeen** kiitettiin isäntäväkeä ja lähdettiin jatkamaan **matkaa**. 7) Kunhan olisi käytettävissä enemmän aikaa, **min silloin** myös paremmin opittaisiin. 8) Arvattavasti **tämä** tehtävä sentään ei ole vallan mahdoton. 9) Kovassa **kivi** koskessa, kovempi ihminen sanassaan. 10) Yhtä vesi veneen molemmin puolin. 11) Ompele se muutamalla pisteellä kokoon! 12) Anna pahalle paljo valtaa: ottaa se itse enemmän. 13) Tahto miehessä maksaa. 14) Kyllä saa, kun tahtoo, kyllä voi, kun viitsii. 15) Yksi suu, kaksi korvaa: sentähden pitää enemmän kuulla kuin puhua. 16) Minkätähden Mikko soutu: sentähden kun selälle joutui.

Luku XV. 1) Jolle paljo annetaan, siltä paljo etsitään. 2) Vaivainen talo, jonka hiiret nälkään kuolee. 3) Jota vanhempi pukka, sen kovempi sarvi. 4) Muisto on ainoa paratiisi, josta ei meitä voida karkoittaa (Jean Paul). 5) Jolla on yhtä, sillä on toista, jolla kahta, sillä kaikkea. 6) Sen köyhä kantaa, minkä rikas antaa. 7) Mitä taakseen säästää, sen edestään löytää. 8) Ei siitä idä, missä ei siementä ole. 9) Sen se tuuli viepi, minkä tuopikin. 10) Parempi myöhään kuin ei milloinkaan. 11) Kun hiljainen suuttuu, niin maakin muuttuu. 12) Lyönti lyönnistä tulee pi, kosto korvapuustistakin. 13) Ostaisi koirakin leipää, vaan ei ole rahaa. 14) On varkaita, joita laki ei rankaise ja jotka varastavat ihmiseltä kalleinta, mitä hänellä on: aikaa (Napoleon). 15) Minun on helpompi neuvoa kahtakymmentä ihmistä, mitä hyvää pitäisi tekemän, kuin olla yksi noista kahdestakymmenestä ja noudattaa omaa oppiani (William Shakespeare). 16) Ei mikään ulkopuolellani voi olla minulle vahingoksi. Se vahinko, jonka saan kärsiä, on sisässäni enkä koskaan kärsi täydellisesti muutoin kuin omasta syystäni (Bernhard Clairveauxlainen).

Luku XVI. 1) Viha viepi viljan maasta, kateus kalan merestä. 2) Lupaus on velkaa pahempi. 3) Kohtuus on aikaa kuollut ja pantu mahdottoman kanssa yhteen hautaan. 4) Saalis ahneeksi tekee, saamattomuus pyytämättömäksi. 5) Tyhjä työ, mitätön toimi, harjoittamatta hyvyyttä. 6) Val-

keus nauraa pimeyden töitä. 7) Ei siellä onnea, jossa ei onnettomuutta. 8) Ei se mitä annamme, vaan miten annamme, määrää lahjan arvon. Hyväntekeväisyyden aateloit vain tosi lähimmäisenrakkaus (Fr. v. Weeck). 9) Emme ole olemassa onnellisia ollaksemme, vaan täyttääksemme veivollisuutemme (Immanuel Kant). 10) Muitten turhamaisuus tuntuu meistä sietämättömältä siksi, että se loukkaa meidän omaa turhamaisuuttamme (La Rochefaucauld). 11) Kunnioitan vanhuutta enkä pidä ihmisestä, joka välinpitämättömänä voi katsoa elämän auringon laskua (H. W. Longfellow).

Luku XVII. 1) Ei ensimmäistä hyvää hyväksyminen eikä pahaa pahastuminen. 2) Naiminen tulee kuin rikka silmään. 3) Joka kuorman päälle panee kärsivällisyyttä, kantaa helpommin, mitä hänen on kantaminen. 4) Yhden ainoan kyyneleen kuivaaminen on kunniallisempaa kuin verivirtojen vuodattaminen (Byron). 5) Puhuminen on kyivämistä, kuunteleminen kokoamista (Confucius). 6) Ei ole kylään menemistä, kun kotona on kylä tekemistä. 7) Vaaditaan monasti enemmän rohkeutta elämiseen kuin kuoleman etsimiseen (v. Alfieri). 8) Ei ole nahkan myömisestä, kun on karhu kaatamatta. 9) Ei kauan yksin riitele. 10) Kaukainen ihminen kirkkoon kerkiää kirkon ajaksi, kirkon juurella asu-
vaiset saarnan aikana. 11) Ei lastu puusta kauas karkoa. 12) Kauankos viisi miestä virstan astuu. 13) Asia vaatii ymmärrystä, tanssiminen rallatusta. 14) Milloin laiska työn tekepi: talvella ei tarkene, kesällä ei kerkiä, syksyllä on suuret tuulet, keväällä vettä paljon. 15) Kiire ei ole niin suuri herra, ettei jouda vähän aikaa odottamaan. 16) Lapselliseen viattomuuteen ei kukaan ole liian suuri. 17) Narri löytää aina jonkun vielä suuremman narrin, joka ihailee häntä (N. Boileau). 18) Niinkuin raivoisia petoja on helpompi voittaa kuin hyönteisparvia, niin on vaikeampi voittaa pieniä ja jokapäiväisiä kiusauksia kuin suuria ja harvinaisia. 19) Ei sileä vuolemista tarvitse. 20) Jokaisen uurastavan ihmisen on sanottava itselleen: olen tarpeellinen maailmassa, muuten

en olisi täällä, ja kun en enää ole täällä, jää jäljelle aukko, joka on täytettävä; ellen jätä jälkeeni aukkoa, en ole tehnyt työtäni kuin mies (O. Funcke). 21) Ei sorsan poikaa tarvitse uimaan opettaa. 22) Ken ei ole tarkka, se ei kasvata pennistä markkaa. 23) Ratkaisun tärkeys vaatii kysymyksen eri puolien mitä tarkinta harkitsemista. 24) Lapsi on tytär kotona, vasta neiti naituansa. 25) Vasta kun leijona valveutuu, loppuvi kärsimys Suomen. 26) Kun itse kysyy ja itse vastaa, saa aina mieleisiä vastauksia. 27) Onnettomuus on onnea, vastoinikäyminen myötäkäymistä, kun se vie meitä lähemmäksi suurta päämääräämme tuolla ylhäällä. 28) Ensin kontataan, sitte vasta kävellään. 29) Ennen saatu ei elätä, jos ei Jumala vastaista anna.

Luku XVIII. 1) Tuskinpa sitä missään pannaan kahden puolen leipää voita. 2) Älä arvostele ihmisiä sen mukaan, mitä he sunnuntaisin tekevät, vaan tarkastele heidän käytöstään arkipäivinä. 3) »Jumala», sanoo runoilija, »anna minulle suuria ajatuksia». Tätä rukousta toivoisin kaiken nuorison ja varsinkin sivistyneen nuorison hartaasti rukoilevan (J. W. Snellman). 4) Kaikki mukaan, sen mukaan kuin kukin kerkiää! 5) Pikakirjoituksen käyttäminen kohta nyt kaikissa kirjallisissa töissä, missä suinkin sopii, on tämän taidon oppimiseksi aivan välttämätöntä. Ensin vähemmässä määrässä, sitte vastaisuudessa yhä suuremmassa. Ilman tätä uskaltamista ei pikakirjoittajaksi kehity koskaan. Ja tämän taidon omistamista ei suinkaan kukaan missään suhteessa kadu.

Kertomus,

joka sisältää kaikki siigelit.

(Laatinut v. 1930 A. E. Koskenniemi.)

»Viimeinkin!» Vastaleivottu tohtori Taitava laski uuden tohtorihattunsa pöydälleen. »Viimeinkin vuosikausien unelmat toteutuneet!» Hän heittäytyi mukavaan asentoon

ja sulki silmänsä. Koko eletty elämä sukeltautui hänen eteensä.

Kaukana Perä-Pohjolassa oli hänen kotinsa sijainnut. Vanhemmat ulkonaisesti köyhiä, mutta sisäisesti rikkaita. Isä — jospa eläisi vielä! — koskenlaskija, joka suhteessa kunnon mies. Äiti — myös hän jo poissa — sangen tarkka ihminen töissään ja aina niin taloudellinen kuin suinkin; joskus hän oli aivan vaipua työtaakkansa alle. Todellakin, he eivät säästäneet itseään, vaan molemmat yhdessä voimiensa mukaan tekivät työtä — lastensa tähden, jotta voisivat jättää jälkeensä heille paremman koulusivistyksen kuin monet muut samanlaisissa olosuhteissa elävät. Kaikki lapset kävivät kansakoulun, muutamat keskikoulun; yksi tahdottiin saattaa ylioppilaaksi asti. Tämä yksi oli — juuri hän, ainoa poika. Ja hän oli, tultuaan ylioppilaaksi, ensin ollut epävarma siitä, mikä ura hänen piti valita. Hän mietti tätä tärkeää asiaa päänsä ympäri, tuumi sitä yhä puoleen ja toiseen. Sitte valkeni: hänessä oli syntynyt valtava halu tutkia oman maan kirjallisuutta, jopa viedä sen tutkimusta eteenpäin ja siten olla mahdollisimman suureksi hyödyksi kansalleen. Kerran isä kysyi häneltä: »Etkö sinä ole ajatellut, että korkeakoulussa opiskelemiseen nykyään tarvitaan paljon rahaa?» — »Ei suinkaan ilmankaan; kyllä kai opiskelua varten on otettava laina, mutta minä toivon siitä lainasta suoriutuvani; tästä siis ei sen enempää.» Näin tahi tähän tapaan hän muisti keskustellun isän kanssa. Alussa varsinkin, mutta välistä myöhemminkin oli edessä vastuksia — niitähän on kaikkialla, — mutta mitä niitä *nyt* muistella, kun kaikki alusta loppuun saakka kuitenkin sentään on Jumalan avulla kestäetty ja päämäärä saavutettu...

LYHENNYSLUETTELO.

~	Aina	h	jotka	es	kuten
~	ainoa	d	jotta	~	kyllä
nl	ainoastaan	...	juuri	...	kysyä
f	aivan	+	jälki	2,2	Mikä, mikään
a.e	alla, alle	~	Kaikki	2,2	minkä, minkään
o.g	alussa, alusta	o	kansa	1	minkätähden
/	Eivät	o	kanssa	2,3	minä, minusta
z	enemmistö	o	kauan	2	miten
z	enemmän	o	kaus	2	mitkä
e	ensi	o	kaukaa	1,1	mitä, mitään
e	ensimmäinen	o	kausi	2	molempi
no	erinomainen	o	kautta	3,3	muka, mukaan
o	erityinen	o	kerta	o3	(sen mukaan)
1,1	et, ette	o	kerro, kertoa	2	mutta
e	että	o	keski	2	muutama
2,2	Hän, häntä	o	kohta	2	muuten
o	ihminen	o	koko	2	muutos
1	ilman	o	korkea	o	myös
z	itse	o	korko	~	Niin
1/2	Jompikumpi	o	koska	~	nyky
2,2	jonka, jonkun	o	kuitenkaan	~	nyt
o	jos	o	kuitenkin	~	näin
o	joskus	o	kun, kuin	2	Oma

2	omituinen	o, g	(sen suhteen, tässä suhteessa)	c	Vaan
u	on	a	suinkaan	f	valta
✓	Paljon	o, v	suinkin	g	valtio
<	perä	✓, v	suuri, suurta	g	valtiopäivät
←	perustaa	✓	suuruus	g	valtuusto
✓	peruuttaa	✓	Tahto	g	valtuuttaa
✓	pitää	d, d	taitaa, taito	s	varsin
o	pois	l	tapa	g	varsinainen
o	prosentti	b	tapahtua	c	varten
o	puoli	h	tarkka	b, l	vasta, vastaan
z	Sama	h	tarkoittaa	z, o	(heitä vastaan, päinvastoin)
a	sangen	h	tarkoitus	b	vastustaa
9	sentähden	c	tarve, tarvita	o	vielä
9	sentään	l	tehdä	l	viime
o	siis	u	toinen	c	voi
b	siitä	l	tuo	o	väli
o, g	sinä, sinusta	f	tuskin	z, o	Yhtä, yhtyä
o	sisä	l	tähden	g	yhä
l	siten	l	tämä	o	yksi
l	sitte, sitten	l	tärkeä	o	yksinomainen
o	sitä	h	täten	u	yli
z	suhde	✓	taällä	o	ylös
g	suhtautua	s, s	Ulko, ulkoa	?	ymmärtää
g	suhteen, suhteessa	o	ulos	z	ympäri
		u	uusi	g	ympyrä

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	5
Toisen painoksen esipuhe	6
Opastukseksi	7
I. Konsonanttimerkit. <i>a, aa. n₂- ja t₂-merkit</i>	9
II. Kahdennettujen konsonanttien merkit. <i>u, uu, au. Siigelejä</i>	10
III. <i>e, ee, ie. ää, eu, äy</i>	11
IV. <i>i, ii. ei, ai, äi. Poikkeuksia i-merkin liittämässä. Siigelejä</i>	13
V. <i>o, ö, oo, öö, oi, öi</i>	14
VI. <i>uo, yö, ou, öy. Eräiden vokaalien ja diftongien merkitsemisen yleiskaava. Siigelejä</i>	15
VII. <i>a-, ä-, u- ja y-äänteiden erikoismerkit. Siigelejä</i>	16
VIII. <i>ä-, y- ja i-äänteiden kuvaannollinen merkintä. Siigelejä</i>	18
IX. Lisäohjeita vokaalien osoittamiseen. Siigelejä	20
X. Konsonanttiyhtymät. Siigelejä	21
XI. Nominien sijapäätteet	23
XII. Johtopääte <i>nen. Johtopääte ton</i>	24
XIII. Verbien aktiivi	25
XIV. Verbien passiivi. Siigelejä	26
XV. Pronominit. Liite <i>kin</i>	28
XVI. Johtopääte <i>uus, us</i>	29
XVII. Johtopääte <i>minen. Siigelejä</i>	31
XVIII. Siigelejä. Vieraskieliset sanat. Lukusanat	32
Jälkihuomautuksia	34
Harjoitukset	38
Harjoitusesimerkkejä	44
Lyhennysluettelo	52

**Säästää aikaa —
opetelkaa lyhennykset!**

Pikakirjoitusta opiskelevan on ensi asteen päätetty tunnettava ainakin tavallisimmat lyhennykset, jotka ovat lyhennystavat ja -merkit. Tämä on totuus lukemalla tekstiä, jossa niitä on käytetty. Se on sitä paitsi hauskaa ja kehittävä. Arkkitehti A. HÄNNI-NEN sai juuri ennen kuolemaansa valmiiksi huolessa ja taidolla toimittamansa

PIKAKIRJOITUSLUKEMISTON

jossa lyhennyksien esiintyminen ja vähittäinen vaikeammaksi käyminen on kirjan »pu-naisena lankana». Lyhennysmerkkien selvittämistä varten on kirjassa erikoinen lyhennyshakemisto — ensimmäinen laatuaan meillä. Kirjaan liittyy vielä nopeuskirjoitusnäytteitä eduskunnan pöytäkirjoista. — Tekstinä on parasta suomalaista kirjallisuutta.

Kirjan hinta 25 mk.

O T A V A

Hinta 15 mk.